

NEWSLETTER

SLOVENSKEJ KOMISIE PRE UNESCO

máj - august 2024

OBSAH:

NOVINKY ZO SEKRETARIÁTU SLOVENSKEJ KOMISIE PRE UNESCO	2
SLOVENSKO NA PODUJATIACH UNESCO	2
VYBRANÉ AKTIVITY SEKRETARIÁTU SLOVENSKEJ KOMISIE PRE UNESCO	4
VYBRANÉ AKTIVITY PRIDRUŽENÝCH ŠKÔL UNESCO NA SLOVENSKU	7
AKTIVITY SLOVENSKEHO VÝBORU ČLOVEK A BIOSFÉRA (SV MAB) A BIOSFÉRICKEJ REZERVÁCIE POĽANA	8
SLOVENSÁ KOMISIA PRE UNESCO ODPORÚČA	9
MEDZINÁRODNÉ DNI A VÝROČIA	9
VYBRANÉ PUBLIKÁCIE UNESCO	9
INÉ ZAUJÍMAVOSTI V SKRATKE	9

Vypracoval: Sekretariát Slovenskej komisie pre UNESCO

Sekretariát Slovenskej komisie pre UNESCO

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Hlboká cesta 2, 833 36 Bratislava

Tel: 02/ 5978 3615; E-mail: unesco@mzv.sk, Web: www.unesco.sk

september 2024, Bratislava

NOVINKY ZO SEKRETARIÁTU SLOVENSKEJ KOMISIE PRE UNESCO

Slovenská komisia pre UNESCO (SK UNESCO) spája expertky a expertov z rôznych oblastí pôsobností UNESCO, ktorí podporujú a presadzujú programy a priority UNESCO na Slovensku.

Vzhľadom na viaceré organizačné zmeny na rezortoch aktívnych v jednotlivých agendách UNESCO dochádza ku personálnym zmenám aj v komisii. Aktuálny zoznam jej

členiek a členov je dostupný [TU](#).

Tešíme sa na spoluprácu s novými kolegynami z Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR a Ministerstva životného prostredia SR.

Foto: SK UNESCO

KALENDÁR ŤAŽISKOVÝCH PODUJATÍ

Tohtoročné **Fórum partnerov Slovenskej komisie pre UNESCO** bude 28. októbra v Kongresovej sále Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. Jeho nosnou témou bude vzdelávanie. Môžete sa tešiť na interaktívne odborné diskusie na témy využívania digitálnych technológií vo vzdelávaní a duševného zdravia detí a mládeže, ako aj prezentácie viacerých slovenských dizajnov a aktérov fungujúcich pod značkou UNESCO.

220. zasadnutie Výkonnej rady (VR) UNESCO sa uskutoční v dňoch 9.-23. októbra v Paríži. Slovensko sa na ňom bude zúčastňovať z pozície aktívneho a konštruktívneho člena VR. Stála delegátka SR pri UNESCO Anna Plassat Muriňová bude predsedáť Finančnej a administratívnej komisii VR.

19. zasadnutie Medzivládneho výboru pre ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva, ktorého je Slovensko aktuálne členom, prebehne v dňoch 2.-7. decembra v Paraguaji. Delegáciu SR povedie stála delegátka SR pri UNESCO Anna Plassat Muriňová a jej súčasťou bude aj členka SK UNESCO Ľubica Voľanská.

SLOVENSKO NA PODUJATIACH UNESCO

MINISTER CESTOVNÉHO RUCHU A ŠPORTU SR DUŠAN KEKETI NA UNESCO KONFERENCII V PARÍŽI

Minister cestovného ruchu a športu SR Dušan Keketi sa pred začiatkom OH zúčastnil na ministerskej **Globálnej konferencii UNESCO "Change the Game"** (24. júla 2024, Paríž). Ministri, vládni predstavitelia, zástupcovia športových organizácií a súkromného sektora diskutovali o transformačnej sile športu pre udržateľný rozvoj. Osobitne sa venovali téme rovnosti pohlaví v športe a podpore dievčat a žien v tomto odvetví.

Na konferencii bol o. i. zhodnotený stav implementácie programu **"Fit for Life"** (vlajkovej iniciatívy UNESCO v oblasti podpory inklúzie a odolnosti mladých ľudí s dôrazom na ich aktívnejšie zapojenie do športu) a zverejnená Globálna správa o kvalitatnej telesnej výchove.

V správe UNESCO odporúča minimálne 2 hodiny telesnej výchovy týždenne na základnej škole a 3 hodiny na strednej škole.

K téme riešenia násilia voči dievčatám a ženám v športe publikovalo UNESCO v spolupráci s organizáciou *UN Women* publikáciu *„Tackling violence against women and girls in sport: highlights“*. Bližšie informácie sú dostupné [TU](#).

Foto: SD UNESCO Paríž a MCRaŠ SR

NAŠE EXPERTKY NA NEHMOTNÉ KULTÚRNE DEDIČTVO OPĀĤ BODOVALI V PARÍŽI

V sídle UNESCO sa v dňoch 11.-12. júna konalo **10. Valné zhromaždenie zmluvných štátov Dohovoru o ochrane nehmotného kultúrneho dedičstva** za účasti zástupcov Ministerstva kultúry SR a Slovenskej akadémie vied.

Diskutovalo sa o aktuálnych výzvach v oblasti ochrany živého dedičstva vrátane využívania prostriedkov Fondu nehmotného kultúrneho dedičstva na podporu projektov v rozvojových krajinách a lepšieho využívania Registra dobrých praktík zachovávanie živého dedičstva.

Na okraj zasadnutia usporiadala Stála delegácia SR pri UNESCO v spolupráci s [Ústavom etnológie a sociálnej antropológie SAV, v.v.i.](#) a Národopisnou spoločnosťou Slovenska sprievodné podujatie na tému „Nehmotné kultúrne dedičstvo vo vzdelávaní“.

Členka komisie Ľubica Voľanská a Jana Ambrózová z [Národopisnej spoločnosti Slovenska](#) odprezentovali hru Heritage Quest AR z dielne Impact Games, ktorá prostredníctvom rozšírenej reality približuje deťom pamiatky a prvky kultúrneho dedičstva UNESCO.

Pohľad na prepojenie vzdelávania a nehmotného dedičstva v iných krajinách poskytli zúčastnení odborníci z Česka, Grécka a Poľska.

Pozn.: Národopisná spoločnosť Slovenska má ako jediné slovenské o. z. špecializujúce sa na živé dedičstvo status poradkyne Medzivládneho výboru pre ochranu nehmotného dedičstva, ktorého je aj Slovensko aktuálne členom (do r. 2026).

Foto: SD UNESCO Paríž

SLOVENSKO BOLO ZVOLENÉ DO BYRA MEDZINÁRODNEJ KOORDINAČNEJ RADY PROGRAMU UNESCO ČLOVEK A BIOSFÉRA (MAB)

Zuzana Guziová, tajomníčka [Slovenského výboru Programu človek a biosféra](#) (SV MAB), bola 2. júla zvolená za podpredsedníčku Medzinárodnej koordinačnej rady programu UNESCO Človek a biosféra (ICC MAB), ktorej je do r. 2025 členom aj Slovensko.

Zároveň sa stala aj rapporteurkou Byra.

Cieľom programu MAB je zlepšenie vzťahov medzi ľuďmi a životným prostredím vďaka výskumu v oblasti riadenia prírodných zdrojov.

Foto: SD UNESCO Paríž

Delegácia Ministerstva cestovného ruchu a športu SR sa 27. augusta zúčastnila na **Medzinárodnej konferencii o začleňovaní osôb so zdravotným postihnutím** „Využitie transformačného vplyvu paralympijského športu“ v Paríži nacielenej na zvýšenie investícií do programov na inklúziu zdravotne postihnutých ľudí.

Generálny tajomník služobného úradu Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže Miroslav Kočan zastupoval Slovensko na **Týždni digitálneho vzdelávania** organizovaného UNESCO-m v dňoch 2.-5. septembra v Paríži.

Druhý ročník podujatia bol zameraný na využívanie digitálnych technológií vo vzdelávaní a posilnenie inklúzie v školstve. Diskutovalo sa aj o umelej inteligencii vo vzdelávaní a jej regulácii.

VYBRANÉ AKTIVITY SEKRETARIÁTU SLOVENSKEJ KOMISIE PRE UNESCO

ONLINE KONFERENCIA „OBJAVUJME: DIGITÁLNE TECHNOLOGIE AKO POMOCNÍCI V UČENÍ (SA)“

Ústav etnológie a sociálnej antropológie SAV, v. v. i. pod taktovkou Ľubice Voľanskej a platforma [Impact Games](#) zorganizovali 6. júna podnetnú [konferenciu](#) o dôležitosti digitálnych nástrojov, vzdelávacích aplikáciách a gamifikácii v učení (sa).

Nadchla nás prezentácia novej vzdelávacej mobilnej aplikácie Heritage Quest AR, ktorá deti preniesie do bratislavskej Gerulaty, súčasť Limes Romanus, lokality ostatne zapísanej do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO.

Záznam z konferencie je dostupný [TU](#). Pre tých, ktorí chcú preskúmať každodenný život Rimanov a ostatných obyvateľov impéria je hra k dispozícii [TU](#).

Foto: SK UNESCO

ROZVÍJAME PARTNERSTVO S ÚSTREDÍM ĽUDOVEJ UMELECKEJ TVORBY (ÚĽUV)

S ÚĽUV nás spája spoločný cieľ – šírenie povedomia o kvalite a hodnote nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska. Preto sa tešíme, že spolupráca s ÚĽUV pod vedením generálnej riaditeľky Evy Ševčíkovej pokračuje aj tento rok.

Pretavila sa nielen do opätovného poskytnutia záštity fantastickému projektu Dni majstrov ÚĽUV, ale aj do hľadania nových foriem vzájomnej podpory pri popularizácii národného kultúrneho bohatstva.

Tento rok je výnimočný – Škola remesiel ÚĽUV oslavuje svoje 25. narodeniny a zároveň sa ako jediná aktuálna nominácia

zo Slovenska do UNESCO zoznamov, uchádza o zápis do [Zoznamu dobrých praktík ochrany nehmotného kultúrneho dedičstva UNESCO](#). Držíme palce a veríme, že schvaľovací cyklus bude v decembri t. r. úspešne ukončený.

Tešíme sa na ďalšie spoločné aktivity s ÚĽUV a odporúčame navštíviť pútavé výstavné priestory [Galérie ÚĽUV](#) na Obchodnej ulici. My sme si ich prehliadku náramne užili!

Foto: ÚĽUV

ODBORNÝ SEMINÁR O OCHRANE KULTÚRNYCH PAMIAŤOK V KRÍZOVÝCH SITUÁCIÁCH

V spolupráci so [Slovenským komitétom Modrého štítu](#) sme 14. júna na pôde Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR zorganizovali odborný seminár o ochrane kultúrnych pamiatok v krízových situáciách za účasti zástupcov rezortov štátnej správy a odborných inštitúcií.

Podujatie malo za cieľ prepojiť príslušných aktérov a naštartovať potrebnú debatu o postupe pri ochrane kultúrneho dedičstva na Slovensku v prípade krízových situácií.

Konalo sa na pozadí 70. výročia prijatia Dohovoru na ochranu kultúrnych statkov za ozbrojeného konfliktu a jeho protokolu (14.5.). V rámci prezentácií sa diskutovalo o legislatívnych aspektoch medzinárodného a národného práva, zoznamoch kultúrnych pamiatok pod ochranou Modrého štítu a budovania

kapacít. Podrobný záznam z diskusie je dostupný [TU](#).

Foto: SK Modrého štítu

8. ROČNÍK PROGRAMU L'ORÉAL – UNESCO PRE ŽENY VO VEDE NA SLOVENSKU OCENIL TRI NADANÉ VÝSKUMNÍČKY

Životnosť jadrových elektrární, mapy rizika výskytu sucha, ale aj kvantové hodiny a gravitácia. To sú témy víťazných projektov troch mladých vedkýň pôsobiacich na Slovensku ocenených v rámci 8. ročníka talentového programu L'Oréal – UNESCO Pre ženy vo vede na Slovensku, ktorý sa uskutočnil 21. júna v Bratislave.

Naša komisia je dlhodobo hrdou partnerkou projektu. Generálna tajomníčka komisie Denisa Frelichová vo svojom príhovore vyzdvihla nevyhnutnosť odstraňovať zaužívané stereotypy, ale tiež budovať vyvážené

partnerstvá bez predsudkov s mužmi a na podporu iných žien.

Cieľom programu je podporiť výskumníčky pôsobiace na slovenských vedeckých pracoviskách a uznať ich dôležitú prácu. Ocenené vedkyne vo veku do 40 rokov si rozdelili sumu 21 000 eur, ktorú môžu použiť na profesijný alebo osobný rozvoj. Celkovo sa do programu tento rok zapojilo takmer 40 vedkýň.

Bližšie informácie o laureátkach, ako aj o samotnom programe sa dočítate [TU](#).

Krátka reportáž z odovzdávania ocenení je dostupná [TU](#).

Foto: L'Oréal – UNESCO pre ženy vo vede

4. ROČNÍK FESTIVALU „UČIACA SA TRNAVA“

Festival vzdelávania "Učiaca sa Trnava" patrí k najväčším podujatiam roka v učiacom sa meste UNESCO – Trnave.

Tento rok sme ho podporili ešte intenzívnejšie a to vlastným propagačným stánkom so širokým zastúpením Sekretariátu komisie, ako aj jej členiek (Ľubice Voľanskej, expertky na nehmotné kultúrne dedičstvo a Natálii Fillovej, koordinátorky pridružených škôl UNESCO na Slovensku).

Patrili sme tak k 50 organizáciám, ktoré využili príležitosť na aktívnu prezentáciu svojich aktivít v centre mesta.

Naším cieľom bolo popularizovať značku UNESCO na Slovensku. Bolo povzbudivé, že deti výborne rozpoznávali mnohé kultúrne pamiatky UNESCO a častokrát správne odpovedali na otázky z pripraveného UNESCO kvízu.

Upútalo ich nielen UNESCO pexeso, ale aj omaľovánky s prvkami živého dedičstva alebo lokalitami svetového dedičstva UNESCO na Slovensku. Starší žiaci si mohli vyskúšať vzdelávaciu hru Heritage Quest AR, ktorá ich preniesla do lokality UNESCO - Gerulaty a čias Rímskej ríše. Zaujali aj publikácie z ÚĽUV o tradičnom remesle.

Bohatý program festivalu organizovaného tímom o. z. Lifestarter a Učiaceho sa mesta Trnava opäť úspešne spojil celé generácie a bol skutočnou oslavou učenia sa.

Bližšie informácie o podujatí vrátane fotogalérie sú dostupné [TU](#).

Foto: SK UNESCO

VYBRANÉ AKTIVITY PRIDRUŽENÝCH ŠKÔL UNESCO NA SLOVENSKU

ZÁKLADNÁ ŠKOLA T. J. MOUSSONA, MICHALOVCE

Aj v tomto vydaní Newslettera opätovne informujeme o aktivitách základnej školy T.J. Moussona v Michalovciach. Poďakovanie patrí učiteľovi Matúšovi Burdovi, ktorý sa agende UNESCO intenzívne venuje a pripravuje pre žiakov množstvo zaujímavých projektov. Nech sa páči – malá ochutnávka z ostatných:

NÁVŠTEVA PARTNERskej ŠKOLY V ČESKEJ REPUBLIKE

8 žiačok s pedagógmi absolvovali začiatkom júna týždňovú návštevu partnerskej pridruženej školy UNESCO – Základnej školy nad Přehradou v Prahe.

Bohatý program návštevy pozostával z vyučovania, vystúpení (aj na slovenskom veľvyslanectve v Prahe, kde ich prijala mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa SR Ingrid Brocková), spoznávania kultúrnych pamiatok a tradícií, ako aj spoločných aktivít so žiakmi českej školy.

Deti okrem Prahy zavítali aj do Kutnej Hory, ktorá je súčasťou Zoznamu svetového dedičstva UNESCO už od r. 1995.

CESTOVANIE OBDOBÍM STAROVEKÉHO RÍMA PROSTREDNÍCTVOM VZDELÁVACEJ APLIKÁCIE

19. júna 2024 zavítala na školu lektorka Ivana Ličáková, aby žiakom 6. ročníka predstavila hru Heritage Quest AR.

Žiaci prostredníctvom vzdelávacej aplikácie skúmali každodenný život rímskych obyvateľov či architektúru z 2. storočia. Po úspešnom zvládnutí všetkých úloh pracovali s pracovným listom a absolvovali vedomostný kvíz.

Dvojhodinový workshop vďaka zaujímavej forme a príjemnému prostrediu ubehol rýchlo a žiaci si netradičnú formu vyučovacej hodiny dejepisu užili.

MOUSSONKÁČI NA CESTÁCH – PO STOPÁCH PAMIAŤOK UNESCO

Žiaci a učitelia školy sa počas celého leta mohli zapojiť do súťaže o najlepšie fotografie dokumentujúce pamiatky UNESCO na Slovensku a v zahraničí. Z fotografií bude následne vytvorená interaktívna mapa "Moussonkáči na cestách".

Sme zvedaví, ktoré UNESCO lokality deti a dospelých počas leta zaujali najviac.

Foto: ZŠ T.J. Moussona

AKTIVITY SLOVENSKEHO VÝBORU ČLOVEK A BIOSFÉRA (SV MAB) A BIOSFÉRICKEJ REZERVÁCIE POĽANA

KOMIKSOVÁ SÚŤAŽ „POĽANA V BUBLINÁCH“ POZNÁ SVOJICH VÍTAZOV

Výtvarná súťaž „Poľana v bublinách“, ktorú vo februári t. r. vyhlásila Správa Chránenej krajinskej oblasti - Biosférickej rezervácie Poľana pre druhý stupeň základných a umeleckých škôl má svojich víťazov. Oslovila nielen deti z regiónu a miestnych škôl zo Zvolena, Detvy, Hriňovej, či Sliača, ale aj zo vzdialenej Turzovky (prostredníctvom pridruženej školy UNESCO).

Odborná porota stála pred výzvou vybrať z vyše 80 zaslaných prác tie najlepšie. Kritériami pre hodnotenie prác bolo nielen umelecké prevedenie a technika, ale aj príbeh. Spomedzi množstva komiksov boli ocenené práce mladých autorov: Filipa Mraveca (Základná umelecká škola Svetozára Stračinu, Detva), Viktórie Fumačovej (Základná umelecká škola Svetozára Stračinu Detva) a Júlii Šiagiovej (Základná umelecká škola Sliač).

Špeciálnu cenu poroty získal Jakub Kurák zo Základnej školy J. J. Thurzu z Detvy.

Cieľom súťaže bolo upriamiť pozornosť detí na Biosférickú rezerváciu Poľana a víziu zachovania harmónie medzi človekom a prírodou. V jednoduchých

komiksových príbehoch mladí umelci zachytili obľúbené živočíchy, rastliny a človeka v poučných alebo humorných dialógoch.

Rôznorodosť príbehov svedčí o vynaliezavosti a fantázii mladej mysle a o detskom srdci, ktoré cíti zodpovednosť a potrebu ochraňovať prírodu. Mozaika ilustrovaných dialógov vypovedá o túžbe po súlade a priateľstve medzi človekom a prírodou, vzájomnej láske ľudí, či úcte k podpolianskej kultúre a jej významným osobnostiam.

Foto: BR Poľana

ÚČASŤ SLOVENSKEHO VÝBORU MAB NA STRETUTÍ EUROMAB 2024

Slovenský výbor MAB sa v dňoch od 3. – 7. júna 2024 zúčastnil na stretnutí zástupcov biosférických rezervácií EUROMAB 2024, ktoré sa konalo v nemeckom meste Lutherstadt – Wittenberg. Nemecký výbor pre UNESCO Medzivládny program Človek a biosféra v spolupráci s Biosférickou rezerváciou Elbe River Landscape pripravil pre účastníkov bohatý pracovný program.

Zástupcovia z vyše 300 biosférických rezervácií zo 41 krajín Európy a Severnej Ameriky diskutovali v rámci 23 tematických workshopov a vygenerovali víziu rozvoja biosférických rezervácií na ďalšie desaťročné obdobie.

Odporúčania EUROMABU 2024 majú ambíciu uspieť pri formovaní novej stratégie a svetového akčného plánu pre rozvoj biosférických rezervácií, ktoré by mali byť schválené budúci rok. Smerujú k podpore vzdelávania, uplatňovaniu poznatkov multidisciplinárnej vedy, vytváraniu obehovej ekonomiky či k adaptácii na zmenu klímy a ochrane biodiverzity. Zvýšená pozornosť sa venuje aj úlohe mladých ľudí v participatívnom manažovaní biosférických rezervácií.

Foto: SV MAB

SLOVENSKÁ KOMISIA PRE UNESCO ODPORÚČA

3. ROČNÍK KONFERENCIE „SLOVAK WOMEN IN TECH 2024“ (10. októbra, Divadlo P. O. Hviezdoslava)

Ide o celodenné podujatie zamerané na posilnenie vnímania a postavenia žien v IT segmente. Aktuálny ročník sa venuje téme „Ženy na ceste umeleckej inteligencie“.

Súčasťou programu budú prezentácie inšpiratívnych Sloveniek, odborné masterclassy a workshopy, ako aj gala večer pri príležitosti udeľovania ocenenia Žena v IT.

Slovenská komisia pre UNESCO konferencii tradične poskytnúla záštitu. Bližšie informácie [TU](#).

MEDZINÁRODNÉ DNI A VÝROČIA

- **8.9.** Medzinárodný deň gramotnosti
- **15.9.** Medzinárodný deň demokracie
- **21.9.** Medzinárodný deň mieru
- **5.10.** Medzinárodný deň učiteľov
- **5.10.** Medzinárodný deň geodiverzity
- **17.10.** Medzinárodný deň nehmotného kultúrneho dedičstva
- **3.11.** Medzinárodný deň biosférických rezervácií

VYBRANÉ PUBLIKÁCIE UNESCO

- Youth report 2024: technology in education: a tool on our terms - [TU](#)
- AI competency framework for students - [TU](#)
- AI competency framework for teachers - [TU](#)
- Open hydrology - [TU](#)
- Creating inclusive cities through sport - [TU](#)

INÉ ZAUJÍMAVOSTI V SKRATKE

- Do **Svetovej siete biosférických rezervácií (BR) UNESCO pribudlo 11 nových lokalít** z 11 krajín sveta. Po prvýkrát získali UNESCO značku biosférické rezervácie z Belgicka a Gambie. Nové územia boli schválené aj v Taliansku, Kolumbii, Mongolsku, Holandsku, Slovinsku či Španielsku. Svetová sieť BR aktuálne združuje 759 lokalít v 136 krajinách. Bližšie informácie [TU](#).
- **Výbor svetového dedičstva UNESCO na svojom 46. zasadnutí v Naí Dillí (21.-31.7.2024)** rozhodol o zápise 24 nových kultúrnych a prírodných pamiatok na Zoznam svetového dedičstva UNESCO, čím sa celkový počet zapísaných lokalít zvýšil na 1 223 v 168 krajinách sveta. SR na zasadnutí zastupovala zástupkyňa Pamiatkového úradu SR Anna Gondová. Bližšie informácie [TU](#).
- **Sieť kreatívnych miest UNESCO oslavuje tento rok 20. výročie.** Jej súčasťou v rámci klastra mediálneho umenia sú od r. 2017 aj Košice. Začiatkom júla sa uskutočnilo výročné stretnutie zástupcov kreatívnych miest UNESCO v portugalskej Brage, na ktorom nechýbalo ani Slovensko.

Ak si neželáte Newsletter odoberať, kontaktujte nás, prosím. Naopak, ak viete o niekom, koho by zaujal, radi ho/ju do mailing listu doplníme.

Vaše postrehy alebo podnety sú vítané na unesco@mzv.sk.

O činnosti Slovenskej komisie pre UNESCO sa dočítate aj na webovej stránke www.unesco.sk, Facebooku Slovenská komisia pre UNESCO | Bratislava | Facebook alebo Instagrame <https://bit.ly/3GRMwlh>.